https://doi.org/10.56514/cch.123.01.04

Z VĚDECKÉHO ŽIVOTA

Anna Ewa Paner – čestná členka Sdružení historiků ČR[1]

Anna Ewa Paner – a Honorary Member of the Association of Historians of the Czech Republic

Výzkum českých dějin v Polsku – obdobně jako bádání o polských dějinách v Česku – má bohatou tradici. Tento výzkum se soustředil ve 20. století především v hlavních badatelských centrech, tzn. v Krakově, Varšavě, Poznani či po druhé světové válce rovněž ve Vratislavi, jež jistým způsobem nahradila Lvov. Vzhledem

1 Laudatio *Polská historička Anna Ewa Paner z Gdaňské univerzity, badatelka o dějinách českých zemí ve středověku, členka Komise pro dějiny českých zemí a polsko-českých vztahů při Komitétu historických věd PAN* pronesené na valném shromáždění Sdružení historiků ČR, které se konalo 22. listopadu 2024 v prostorách sídla Akademie věd ČR.

k blízkosti česko-polské hranice ve Slezsku se postupem času na této pomyslné mapě objevily i Katovice. Zásluhou jednotlivých představitelů polské historiografie se později české dějiny stávaly předmětem vysokoškolských přednášek a vědeckého zájmu také na jiných nově vznikajících univerzitách. Za všechny tyto obětavé a vynikající vědce jmenujme alespoň profesora Henryka Aleksandra Gmiterka z Univerzity Marie Curie-Skłodowské v Lublinu, kterému prof. Jiří Kocian předal v roce 2015 na Velvyslanectví Polské republiky v Praze diplom čestného člena Sdružení historiků České republiky.[2] Neméně záslužná byla v tomto ohledu v minulých desetiletích vědecko-pedagogická činnost profesorky Gdaňské univerzity Anny Panerové, jež letos oslaví významné životní jubileum.

Představitelka polské historické bohemistiky se narodila 2. září 1955 v Sopotech;[3] jižní břeh Baltského moře s přístavním městem Gdaňskem se stal jejím celoživotním domovem. Na Gdaňské univerzitě, která vznikla v roce 1970 sloučením Vysoké školy ekonomické v Sopotech a Pedagogické fakulty v Gdaňsku, vystudovala v letech 1975–1979 obor historie. Od akademického roku 1983/1984 spojila profesní dráhu se svou alma mater a tento stav se nezměnil po dobu dalších téměř čtyřiceti let. Zvolené téma doktorské disertace, napsané pod vedením prof. Stanisława Mielczarského,[4] nasměrovalo badatelský zájem Anny Panerové mj. na český dějinný prostor v období středověku. V roce 1988, tedy bezprostředně před zásadním politickým průlomem v dějinách Polska i celé střední Evropy, obhájila disertaci věnovanou různým aspektům souvisejícím se vznikem a šířením kultu sv. Víta ve středověké Evropě. Doplněnou a upravenou verzi vydala v knižní podobě pod názvem *Święty Wit. Męczeństwo, legenda, kult* (Gdaňsk 1995). České církevní dějiny a zvláště otázky proměn náboženské mentality ji přivedly k problematice husitské revoluce.

V následujících knižních publikacích tak přiblížila polské odborné i širší veřejnosti významné osobnosti českých dějin. V řadě *Wielcy Ludzie Kościoła* [Veliká-

2 Jaroslav PÁNEK, *Čestné členství Sdružení historiků ČR třem zahraničním bohemistům*, ČČH 113, 2015, č. 2, s. 601–603. Viz také TÝŽ, *Stanisław Bylina – vynikající polský historik bohemistického zaměření a organizátor polsko-českých vědeckých vztahů*, Bulletin Historického ústavu AV ČR 26, 2015, s. 58–60.

3 Základní biobibliografické údaje viz Jaroslav PÁNEK – Svatava RAKOVÁ – Václava HORČÁKOVÁ (eds.), *Scholars of Bohemian, Czech and Czechoslovak History Studies*, vol. 2 (J–P), Prague 2005, s. 382; BM [Beata MOŻEJKO], *Anna Ewa Paner*, in: https://gedanopedia.pl (18. 11. 2024).

4 K nedožitým 75. narozeninám svého školitele připraví se svými gdaňskými kolegy sborník: Anna PANER – Arnold KŁONCZYŃSKI – Krzysztof Maciej KOWALSKI (eds.), *Hortus imaginum. Studia historyczne dedykowane pamięci profesora Stanisława Mielczarskiego*, Gdaňsk 2005.

ni církve] vydala životopis Jana Husa – *Jan Hus* (Krakov 2002) a ve vydavatelství Gdaňské univerzity se sídlem v Sopotech zveřejnila svůj habilitační spis *Jan Žižka z Trocnova* (Gdaňsk 2002). Na základě těchto skutečností mohlo by se snad zdát, že gdaňská historička bude i nadále soustřeďovat svůj výzkum na přední osobnosti českého středověku, resp. přinášet výsledky svého badatelského úsilí v podobě dalších biografických zpracování. I když nahlížení na dějinný vývoj prizmatem klíčových českých osobností zůstalo neměnným rysem badatelské práce A. Panerové, došlo současně k významnému rozšíření zkoumaných témat i sledovaných historických období. Svědčí o tom v první řadě syntetická zpracování českých politických dějin, a to nejprve v období vlády Lucemburků – *Luksemburgowie w Czechach. Historia polityczna ziem czeskich w latach 1310–1437* (Gdaňsk 2004) – a následně Přemyslovců – *Przemyślidzi. Od Borzywoja I do Przemysła II Otokara. Ludzie i wydarzenia w latach 872–1278* (Gdaňsk 2008).[5]

V roce 2024 v nakladatelství Gdaňské univerzity spatřilo světlo světa pozměněné a významně doplněné vydání posledně zmíněné knihy. Na více než 500 tiskových stranách autorka zevrubně pojednala o dějinách českých zemí za vlády knížat a králů z dynastie Přemyslovců – *Książęta i królowie czescy: Przemyślidzi 872–1306* (Gdaňsk 2024); v říjnu téhož roku získala za tuto publikaci hlavní cenu Gaudeamus, kterou uděluje Sdružení vysokoškolských nakladatelství. Cena byla předána u příležitosti konání 27. mezinárodního knižního veletrhu v Krakově pod záštitou rektora Jagellonské univerzity.

Pro své povahové vlastnosti a organizační schopnosti byla krátce po úspěšném habilitačním řízení zvolena zástupkyni ředitele Historického ústavu Filologicko-historické fakulty Gdaňské univerzity (2003). Po celkově šestiletém funkčním období se stala ředitelkou Historického ústavu Fakulty historie Gdaňské univerzity (2009). Krátce předtím (2008) se stala univerzitní profesorkou. Když uplynulo tříleté ředitelské funkční období, přenechala vedení ústavu mladším kolegům a sama převzala úkoly vedoucí doktorského studia v rámci fakulty. V letech 2016–2020 byla proděkankou pro vědu. V roce 2013 založila a po dobu deseti let vedla coby šéfredaktorka časopis *Argumenta Historica*, určený zejména doktorandům Gdaňské univerzity. Dodejme, že v roce 2014 proslovila na půdě Historického ústavu AV ČR přednášku na téma *Politický fenomén kultu sv. Víta ve středověké Evropě*.[6]

5 Anna PANER, *Monografie i edycje źródłowe* („strojopis“).

6 Roman BARON, *Přednáška zahraničního hosta*, Bulletin Historického ústavu AV ČR 26, 2015, s. 62–64.

Od roku 2004 je členkou Komise pro dějiny českých zemí a polsko-českých vztahů (Komisja Dziejów Czech i Stosunków Polsko-Czeskich) při Komitétu historických věd PAN. Připomeňme jen, že tato Komise sdružovala a nadále sdružuje přední polské badatele o dějinách českých zemí ve středověku a raném novověku (jmenujme alespoň Stanisława Bylinu, Wojciecha Iwańczaka, Henryka Gmiterka a Antoniho Barciaka), pravidelně pořádá polsko-české vědecké konference a na jejich základě vydává velmi cenné tematické sborníky. Jednu z těchto konferencí uspořádala v severopolském Gniewu také prof. Anna Panerová, jež následně spoluredigovala konferenční sborník s názvem *Rola komunikacji i przestrzeni w średniowiecznych i wczesnonowożytnych dziejach Czech i Polski* (Gdaňsk 2008).[7]

Zásluhou překladatelského a edičního úsilí této polské vědkyně vznikly rovněž mj. publikace *Kronika bardzo piękna o Janie Žižce, dworzaninie króla Wacława IV Luksemburskiego*, tlumaczenie i komentarz Anna Paner (Gdaňsk 2000) či *Karol IV Luksemburski, Liber de gestis meis. Księga moich uczynków*, wstęp, przypisy, komentarz Anna Paner (Gdaňsk 2019). K uctění památky 600. výročí úmrtí Jana Husa a 700. výročí narození Karla IV. uspořádala na „své", tedy na Gdaňské univerzitě mezinárodní vědecké konference, které doprovázely výstavy – *Jan Hus 1415/2015* a *Cesarz na czterech tronach. Droga życiowa Karola IV Luksemburskiego* [Císař na čtyřech trůnech. Životní pouť Karla IV.] –, na jejichž vzniku se podílely Husitské muzeum v Táboře, resp. Národní galerie v Praze za přispění Českého centra ve Varšavě.[8]

Cenu rektora Gdaňské univerzity obdržela „nejen" za tento jubilejní počin z oblasti prohlubování polsko-české vědecké spolupráce v historických vědách (2018), ale i za spoluautorství (s Janem Ilukem) řady polských učebnic pro gymnázia[9] – *Historia. Starożytność* [Dějiny. Starověk] a *Historia. Średniowiecze* [Dějiny. Středověk] (2002), za habilitační spis (2003) či spoluredigování (s Arnoldem Kłonczyńským) obsáhlé kolektivní monografie k 40. výročí vzniku Gdaňské uni-

7 Srov. Antoni BARCIAK, *Współpraca polsko-czeska oraz polskie zainteresowania dziejami Czech i stosunków polsko-czeskich w badaniach okresu średniowiecza u progu XXI wieku*, Historia Slavorum Occidentis 1, 2011, č. 1, s. 10–11.

8 Anna PANER – Marcin HINTZ (eds.), *Jan Hus. Życie i dzieło. W 600. rocznicę śmierci*, Gdaňsk 2016; Anna PANER – Beata MOŻEJKO (eds.), *Ojcowie i synowie o tron, władzę, dziedzictwo. W 700. rocznicę narodzin Karola IV Luksemburskiego króla czeskiego i cesarza (1316–1378)*, Gdaňsk 2018.

9 Vlastní učebnice si mohla vyzkoušet v praxi, jelikož v letech 1987–1996 vyučovala na gymnáziích v Gdaňsku a v letech 2015–2017 na gymnáziu v Sopotech.

verzity (2012).[10] Ministerstvo vědy a vysokého školství Polské republiky ji v roce 2012 udělilo cenu v soutěži o nejlepší studijní programy za vytvoření koncepce nového studijního oboru Krajoznawstwo historyczne i turystyka [Historická vlastivěda a turistika]. Před více než 20 lety její zásluhy v oblasti školství a vysokoškolské výuky ocenilo příslušné ministerstvo udělením medaile Komise národního vzdělávání (Medal Komisji Edukacji Narodowej).

Domníváme se, že nyní nastala vhodná chvíle pro slova uznání a především poděkování i z české strany za mnohaletou neúnavnou, a přitom úspěšnou propagaci českých středověkých dějin v polském prostředí, zejména v Trojměstí u Baltského moře.

Roman Baron
Foto: archiv prof. Anny Panerové

Creative Commons

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons – Uveďte původ – Neužívejte komerčně – Nezpracovávejte 4.0 Mezinárodní. Licenční podmínky jsou dostupné zde: https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.cs.

10 Anna PANER – Arnold KŁONCZYŃSKI (eds.), *Uniwersytet Gdański 1970–2010*, Gdaňsk 2010.